

Vai trò của trường đại học trong hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp

Bùi Tiến Dũng

Bộ Giáo dục và Đào tạo

Với việc phê duyệt Đề án “Hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp đến năm 2025”, Thủ tướng Chính phủ đã chỉ đạo và yêu cầu các trường đại học cần quan tâm hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp đổi mới sáng tạo và xác định vai trò quan trọng của nhà trường đối với hoạt động khởi nghiệp sáng tạo nói chung. Đây không chỉ là nhiệm vụ của riêng Bộ Giáo dục và Đào tạo mà cần sự phối hợp chặt chẽ của nhiều bộ, ngành có liên quan. Và để hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao nhằm đóng góp tạo nên một hệ sinh thái khởi nghiệp quốc gia bền vững thì vai trò quyết định trên hết thuộc về các trường đại học.

Đặt vấn đề

Ngày 30/10/2017, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 1665/QĐ-TTg về việc phê duyệt Đề án “Hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp đến năm 2025”. (Đề án 1665). Theo Đề án này, khởi nghiệp có nghĩa là các cá nhân bắt đầu sự nghiệp của mình để tạo ra các giá trị cho bản thân, cộng đồng, xã hội và các doanh nghiệp. Như vậy, việc hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp của các nhà trường là các hoạt động giúp sinh viên có động lực học tập, tư duy sáng tạo, khả năng tự đổi mới và thay đổi tâm thế của chính mình. Việc tạo ra giá trị cho bản thân qua các kiến thức khởi nghiệp giúp sinh viên dễ dàng hơn trong việc tìm được công việc yêu thích với mức lương phù

hợp hoặc tự tin thành lập doanh nghiệp khởi nghiệp, qua đó đóng góp tích cực cho cộng đồng, xã hội.

Như vậy, cùng với Đề án “Hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo quốc gia đến năm 2025” (Đề án 844) do Bộ Khoa học và Công nghệ (KH&CN) chủ trì, việc triển khai Đề án 1665 một cách hiệu quả sẽ tạo ra nền tảng hỗ trợ cộng đồng khởi nghiệp mang tính bền vững cao hơn.

Hoạt động hỗ trợ khởi nghiệp tại trường đại học

Sau khi Đề án 1665 được ban hành, Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ban hành Quyết định số 1230/QĐ-BGDĐT về kế hoạch triển khai Đề án và Công văn số 1832/BGDĐT-GDCTHSSV

hướng dẫn các cơ sở đào tạo triển khai công tác hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp.

Ngày 18/6/2018, tại Phiên họp của Ủy ban quốc gia đổi mới giáo dục đào tạo và Hội đồng quốc gia giáo dục và phát triển nhân lực, Thủ tướng Chính phủ đã yêu cầu Bộ Giáo dục và Đào tạo “chỉ đạo các cơ sở giáo dục đại học đưa vấn đề khởi nghiệp vào chương trình giảng dạy cụ thể, thực tế hơn và coi đó là một nội dung đào tạo quan trọng. Đồng thời các trường đại học cần đặt ra những mục tiêu cụ thể về hoạt động khởi nghiệp trong đào tạo”. Với nhiệm vụ này, các bộ/ban/ngành liên quan như: Bộ Tài chính, Bộ KH&CN... cần có sự phối hợp chặt chẽ trong suốt quá trình triển khai hỗ trợ khởi nghiệp tại trường đại học.

Một vài định hướng và lộ trình hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp

Định hướng trong hỗ trợ hoạt động khởi nghiệp cho sinh viên:

Một là, cung cấp những kiến thức cơ bản, xây dựng những chương trình đào tạo tinh thần doanh nhân, tinh thần khởi nghiệp, tư duy khởi nghiệp, cung cấp các kiến thức cần thiết để thế hệ trẻ có thể đối mặt với các vấn đề của thực tiễn một cách tích cực nhất, nhìn thấy cơ hội trong thách thức, có niềm tin và động lực để giải quyết khó khăn, mang lại giá trị cho bản thân, cộng đồng và doanh nghiệp. Đó cũng là cách để học sinh, sinh viên có thể tạo lập sự nghiệp của mình, dù là đi làm thuê hay khởi tạo doanh nghiệp riêng.

Hai là, trường đại học phải là nơi cung cấp thông tin, tạo môi trường, tổ chức các hoạt động nhằm mục đích truyền cảm hứng, thúc đẩy tinh thần khởi nghiệp của sinh viên. Gắn kết giảng viên, các đề tài nghiên cứu khoa học của giảng viên, sinh viên với các nguồn lực của nhà trường, tổ chức các cuộc thi nhằm tìm ra và nuôi dưỡng các ý tưởng sáng tạo, khởi nghiệp; hỗ trợ các dự án, ý tưởng ngày càng hoàn thiện hơn, giúp sinh viên có thể khởi nghiệp thành công sau khi tốt nghiệp.

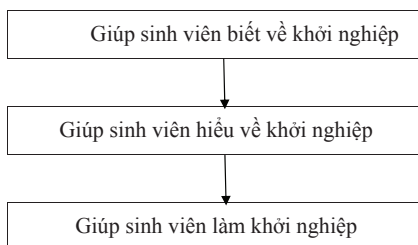
Ba là, trường đại học là nơi cung cấp nguồn nhân lực chất lượng cao cho hệ sinh thái: các nhà sáng lập và điều hành doanh nghiệp khởi nghiệp, nhân lực làm việc trong các công ty khởi nghiệp, các nhà quản lý và các chuyên gia. Ngoài ra, các trường đại học còn có thể hỗ trợ cơ sở vật chất, hạ tầng, phòng thí nghiệm,

vườn ươm cho các dự án khởi nghiệp. Có như vậy, trường đại học mới trở thành địa chỉ trang bị cho người học kiến thức, năng lực, sự trải nghiệm, giúp sinh viên sẵn sàng khởi nghiệp và đảm bảo cung cấp một nguồn nhân lực chất lượng cao cho thị trường.

Đề xuất lộ trình và các bước thực hiện:

Vấn đề triển khai cần thực hiện theo một lộ trình bài bản theo quy trình gồm 3 bước sau:

Giúp sinh viên biết về khởi nghiệp: đẩy mạnh công tác truyền thông, xây dựng các chuyên mục, chuyên đề giới thiệu cho sinh viên biết về mục tiêu, mục đích của hoạt động khởi nghiệp trong các trường đại học, biết về Đề án 1665, Đề án 844, các

chương trình hỗ trợ khởi nghiệp của Chính phủ, của địa phương, của nhà trường. Xây dựng các bài viết, các sản phẩm trưng bày, giới thiệu về các dự án, ý tưởng khởi nghiệp của sinh viên trong trường đã thành công, chưa thành công để tạo động lực và tăng thêm kiến thức, kinh nghiệm cho tất cả học sinh, sinh viên trong trường.

Giúp sinh viên hiểu về khởi nghiệp: từ biết đến hiểu rõ, hiểu đúng về “khởi nghiệp” là một bước quan trọng. Bởi vậy, cần tăng cường các hoạt động hỗ trợ đào tạo khởi nghiệp như: tích cực tham khảo các chương trình đào tạo của các nước tiên tiến trên thế giới và tham vấn ý kiến chuyên gia, ý kiến doanh nghiệp để đưa vấn đề khởi nghiệp vào chương trình đào tạo bắt buộc hoặc tự chọn nhằm đảm bảo thiết thực, hiệu quả, tránh gây áp lực cho sinh viên. Lồng ghép các chuyên đề khởi nghiệp vào các chương trình ngoại khóa, các cuộc thi để thu hút sinh viên tham gia. Gắn kết các đề tài nghiên cứu khoa học của giảng viên, sinh viên với

các hoạt động khởi nghiệp và việc phát triển các sản phẩm thương mại, mô hình kinh doanh dựa trên các sản phẩm nghiên cứu khoa học. Phát triển đội ngũ giảng viên nguồn về khởi nghiệp và đổi mới sáng tạo từ các trường đại học.

Giúp sinh viên làm khởi nghiệp: trước hết, cần tạo môi trường hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp. Bố trí các không gian dùng chung cho sinh viên (Co-Working space) trong đó có đầy đủ các tài liệu cung cấp kiến thức, kỹ năng về khởi nghiệp, thông tin và các hoạt động khởi nghiệp ngoài cộng đồng, hoạt động khởi nghiệp của nhà trường, cung cấp các đề tài nghiên cứu khoa học của nhà trường đã được công bố trên các tạp chí, bố trí liên kết với các đơn vị tư vấn, hỗ trợ, ươm tạo, thúc đẩy sự tham gia của các văn phòng đại diện các quỹ đầu tư, ngân hàng... nhằm mục đích kết nối, hỗ trợ tối đa nhu cầu của doanh nghiệp khởi nghiệp. Thường xuyên tổ chức các sự kiện, hội thảo, tọa đàm và triển lãm các sản phẩm, dịch vụ của doanh nghiệp khởi nghiệp nhằm thu hút các nguồn đầu tư trong và ngoài nước. Căn cứ vào thực tiễn và nguồn lực của nhà trường, có thể xây dựng các phòng thí nghiệm, xưởng thực hành dành riêng cho khởi nghiệp (Fablab, Design factory...) để hỗ trợ việc sản xuất thử và phát triển các sản phẩm khởi nghiệp. Có giải pháp khuyến khích doanh nghiệp tích cực tham gia hoặc trực tiếp tổ chức các cuộc giao lưu giữa sinh viên với doanh nghiệp để hai bên có thể cung cấp thông tin, nhu cầu của nhau. Xây dựng các chương trình thực hành, thực tập tại doanh nghiệp để sinh viên

được tiếp xúc với các hoạt động sản xuất, kinh doanh của doanh nghiệp, trải nghiệm, tăng cường kỹ năng thực hành, hỗ trợ sinh viên hình thành ý tưởng... Thứ hai, hỗ trợ nguồn vốn cho các chương trình, dự án khởi nghiệp của học sinh, sinh viên thông qua các Quỹ hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp từ nguồn kinh phí xã hội hóa. Bố trí kinh phí từ các nguồn thu hợp pháp của nhà trường để hỗ trợ tổ chức các hoạt động khởi nghiệp của sinh viên, hỗ trợ tiến hành các thí nghiệm, xây dựng các dự án sản xuất thử nghiệm dựa trên các ý tưởng, dự án khởi nghiệp của học sinh, sinh viên trong trường đại học. Thứ ba, tổ chức các cuộc thi về khởi nghiệp. Các trường đại học cần chủ động tổ chức các cuộc thi với các chủ đề gắn với các ngành nghề đào tạo của nhà trường, lựa chọn các dự án, ý tưởng có tính khả thi để tham gia các cuộc thi khởi nghiệp cấp khu vực, cấp quốc gia. Chủ động tổ chức các hoạt động kết nối nhà đầu tư, quỹ đầu tư tham gia các cuộc thi cùng nhà trường để hỗ trợ sinh viên hoàn thiện các dự án sau khi kết thúc các cuộc thi.

Yêu cầu đặt ra đối với các bên trong hoạt động hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp

Nếu chỉ dừng lại ở các bước nêu trên có nghĩa là lộ trình chưa đầy đủ các điều kiện để đi tới kết quả cuối cùng. Ở đây, cần nhắc đến vai trò của các bên trong hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp. Để hỗ trợ các nhà trường, cơ quan quản lý, điều phối các hoạt động hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp cần ban hành một số văn bản hướng dẫn như: xây dựng bộ tiêu chí đánh

giá cơ sở đào tạo theo định hướng khởi nghiệp và đổi mới sáng tạo; phối hợp với Bộ Tài chính hoàn thiện cơ chế tài chính, định mức chi các hoạt động hỗ trợ; tăng cường công tác truyền thông về các hoạt động khởi nghiệp; tổ chức ngày hội khởi nghiệp quốc gia cho học sinh, sinh viên... Thí điểm xây dựng một số trung tâm hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp trong các trường đại học cũng như tổ chức các hoạt động nghiên cứu, xây dựng các cơ chế, chính sách hỗ trợ học sinh, sinh viên, giảng viên khởi nghiệp. Đây không chỉ là nhiệm vụ của riêng một đơn vị mà cần sự phối hợp chặt chẽ của nhiều ban, ngành có liên quan, trong đó vai trò quyết định thuộc về các trường đại học. Bằng các giải pháp cụ thể theo lộ trình đặt ra và sự đổi mới, sáng tạo trong cách nghĩ, cách làm, tin tưởng rằng mục tiêu xây dựng Việt Nam trở thành một quốc gia khởi nghiệp nói chung, trong đó có mục tiêu xây dựng được đội ngũ sẵn sàng khởi nghiệp ở các trường đại học nói riêng có thể triển khai thành công. Cùng với Luật Giáo dục đại học sửa đổi được Quốc hội thông qua, việc thực hiện tốt các mục tiêu hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp sẽ tạo nên một điểm nhấn quan trọng của giáo dục đại học Việt Nam trong việc tăng cường gắn kết các hoạt động nghiên cứu khoa học với hoạt động chuyển giao công nghệ, thương mại hóa và khởi nghiệp ✍